

LA DEMOSTRACIÓ DE LA LONGITUD I EL «LLUNÀTIC» DE LA LONGITUD AL A *RAKE'S* *PROGRESS* DE HOGARTH

KATY BARRETT

UNIVERSITY OF CAMBRIDGE AND NATIONAL MARITIME MUSEUM
OF GREENWICH.

L'any 1735 William Hogarth publicà la seva segona sèrie de gravats sobre «subjectes morals moderns», *A Rake's Progress*, on mostrava la corrupció de Tom Rakewell, fill d'un ric comerciant, en el context de la societat londinenca. A l'última d'aquelles làmines, Rakewell embogia i era tancat a Bedlam —nom amb què es coneixia l'hospital medieval per a bojos Bethlem Royal Hospital—. Un dels interns destaca al centre del gravat, tot dibuixant a la paret i mirant de trobar una solució al problema de com mesurar la longitud en el mar.

El 1714, la British Longitude Act ja havia establert que la determinació de la longitud en el mar constituïa un problema important, de resolució valuosa, per a la ciència, la navegació i el comerç. Amb la llei es dotà un notable premi econòmic i es crearen uns administradors d'aquest fons. El problema va atreure una gran atenció i un gran nombre de mitjans se'n feren ressò: pamflets i diaris, obres de teatre, poemes i impresos. D'aquestes fonts materials van sorgir diversos trops emprats pels coetanis com a mitjà per pensar sobre la longitud, tot utilitzant aquesta per tal d'articular les seves preocupacions socials.

El gravat de Hogarth recull tots aquells trops i es presenta com un marc ideal per discutir no només quin fou el problema de la longitud, sinó també què féu la longitud diferent d'altres problemes contempora-

Figura 2. William Hogarth, *A Rake's Progress*, gravat 8 (1735). Trustees of the British Museum.

nis. Envoltat de tipus genèrics de bojos, el «llunàtic» de la longitud presentat per Hogarth fa referència a un problema científic molt específic. Què fa l'intern esmentat? El podem entendre com un dels «iconotextos» expressats per Peter Wagner o, encara millor, com un «iconotrop» que, analitzat a fons, ens ajuda a desentranar les qüestions principals sobre ciència, societat i canvi polític i cultural que preocupà els coetanis de Hogarth. La longitud fou així molt més que un problema científic per ser resolt «en el mar»: constituí un veritable problema en terra ferma, els protagonistes del qual lluitaren per tal d'afirmar una autoritat visual, intel·lectual i social que permetés fer plausibles les seves propostes.

Així doncs, hi ha tres dimensions més a tenir en compte per entendre històricament el problema de la longitud: visual, mental i social. En aquell període, un gran nombre de pamflets discutien la longitud i la latitud com quadrícules artificials aplicades per l'home al món.

Diferents mitjans, com ara la cartografia, les il·lustracions d'instruments proposats per resoldre el problema de la longitud i els diagrames d'aquells que tingueren una aplicació amb èxit, tots venien a debatre des d'una perspectiva visual el com articular solucions sobre el paper. Així doncs, el «llunàtic» de Hogarth està de fet presentant aquest debat visual sobre els murs de l'hospital del Bedlam. El mateix intern-dibuixant resulta problemàtic: és retratat com un boig, però també com un «projector», un promotor d'idees ingènues o malvades, nocives per a la societat. Però alhora, aquest boig i tots aquells dedicats en cos i ànima a la resolució del problema de la longitud, apareixen sovint representats com genis excepcionals. Aquest era, de fet, el *problema mental* de la longitud: on s'havia de col·locar la línia separadora entre geni, bogeria i expertesa? En el gravat, el malalt de longitud és observat per dues dones que representen la societat en general. La representació d'un mapa o quadrícula de longitud i latitud fou emprada també per configurar els estrats de la divisió social. Els nous instruments inventats per determinar la longitud acabaren formant part dels debats sobre l'exhibició(nisme) i el consum en la societat, com s'havien de definir les fronteres del coneixement i qui tenia l'autoritat de fer-ho. Aquest fou el problema social de la longitud.

Figura 3. Detall del «llunàtic» de la longitud, a: William Hogarth, *A Rake's Progress*, gravat 8 (1735). Trustees of the British Museum.

Els gravats de Hogarth palesaven la desorientació creada per la societat moderna. En última instància, el problema de la longitud tractat a la darrera il·lustració de la sèrie actua com a mitjà orientador d'aquella societat des d'una perspectiva visual, mental i social. El llunàtic de Hogarth mostrava als seus coetanis l'escriptura al mur.

Lectures recomanades

www.nmm.ac.uk/longitude

SOBEL, D. (1995), *La longitud. La veritable història d'un geni solitari que va resoldre el problema científic més important de la seva època*, Barcelona, Edicions 62.

STEWART, L. (1992), «The Longitudinarians», in *The Rise of Public Science: Rhetoric, Technology,*

and Natural Philosophy in Newtonian Britain, 1660-1750, Cambridge, Cambridge University Press, p. 183-211.

WAGNER, Peter (1995), *Reading Iconotexts: From Swift to the French Revolution*, London, Reaktion Books.